

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
 Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
 Na pol roka . . . . . 1 „ — „
 Na štvrt roka . . . . . —, 50 „
 Jednotlivé číslo 3 kr.

Vychodí každú nedeľu.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Školy a osveta.

Omyslíme, že ani náš naj-úhlavnejší nepriateľ netvrdí o nás, že sme nie priateľmi osvety nášho ľudu. Behom pomerne dost krátkeho ešte trvania nášho časopisu tak rečeno v každom čísle, v každom článku hlásali sme osvetu a zatracovali tmu čím najrozhodnejšie a toto má za následok, že sa počet našich priateľov ustavične šíri a že sa bude šíriť i ďalej máme nádej v tom, že sa človek so dňa na deň viac učí a tak stáva sa priateľom osvety a všeobecného napredovania.

Najlepším základom šírenia sa osvety sú dobré školy a ich blahodarný následok je najlepším základom obyvateľstva štátu. Štát, ktorý má osvietené, vzdelané obyvateľstvo napreduje na každom poli. Obyvateľstvo takého štátu nemožno balamutif jednotlivým dobrodruhom a prepiatcom, lebo keď sa taký závratník kde-tu objaví, vzdelané občianstvo raz dva razy ho vypočuje a potom uvážiac obsah jeho na oko pekných v skutočnosti ale svodných slov, odvráti sa od neho a agitátor ostane samotný ako prst.

Za príklad uvažovania o blahodarných následkoch dobrých škôl, ktoré skutočne stoja na výške svojho povolania a vychovávajú štátu rozum-

Návrat z práce.

ných a vlasteneckých občanov, vezmime si len našu vlasť, Uhorsko. Keby v našej krajine boli

bývaly postavené vo všetkých obciach školy — rozumie sa už od dávnejšieho času — a v tých by boli učitelia všade plnili svoju vznešenú povinnosť, dnes by sa agitátorom ľudovej strany nedarilo búrenie dobrého, ale ešte nie na dosť vysokom stupni vzdelanosti stojaceho ľudu. Agitátori ľudovej strany by neboli našli ani jedného nasledovateľa v radoch obyvateľstva uhorskej krajiny, lebo by bol každý občan už pri prvom ich vystúpení na pole verejnosti nahliadol, že agitátori klamú, keď hovoria o zrade viery Spasiteľovej, o hanobení cirkve, o odoberaní viery a o mnohých týmto podobných hlúposťach, ktorými tichý ľud vyrušili z každodenného pokoja.

Vezmime si do ruky mapu Uhorska a pozrime, kde ľudová strana vyvinula najsilnejšiu agitáciu. Ľudová strana nachodila pôdu pre svoje agitácie len tam, kde je ľud — Bohužiaľ! — najzaostalejší, kde niet ešte dostatočný počet dobrých škôl. Ľudová strana nachodila najviac prívržencov po odľahlejších obciach, kde sa ľud nevelmi staral o politiku a keď tomu ľudu nahovoril taký kňaz, ktorý bol zároveň agitátorom ľudovej strany, že budú teraz z kostolov robiť sypárne, nuž mu to ľahkoverný ľud, ktorý si nemožnosť tých slov v svojej zaslepenosti vysvetliť nevedel, aj uveril a za svätú pravdu držal obzvlášť vtedy, keď to počul na svätom mieste s kanclä.

Prečože veľkopanskí agitátori ľudovej strany nehládali svojich prívržencov po väčších mestách krajiny, kde je osveta vo väčšej miere rozšírená? Keď ich zásady boli tak vznešené, pre krajinu tak blahodarné, prečože nehlasali svoje zásady, prečože nekandidovali svojich ľudí za ablegátov v srdci našej krajiny, v hlavnom meste Budapešti a potom po iných väčších mestách krajiny jako sú na pr. Debrecín, Segedín, Kolozvár, Temešvár, Stolný Belehrad, Prešporok, Košice, potom Kežmarok, Rim. Sobota, Lučenec, Lipt. Sv. Mikuláš, Trenčín, Nitra atď. atď. Vedeli, lebo ved' len rozum ešte nepotratili, že okolo väčších miest je ľud po obciach vzdelanejší a že nesadne na lep a neuverí baláchaniny o prerábaní kostolov na sypárne a nepripojí sa pod ich zástavy, na ktorých sú napísané falošné heslá.

A verte mi rodáci, že po väčších mestách kňazi ani také poburujúce kázne nedržiavali proti civilnému manželstvu jako v pokútnych dedinách, lebo predpokladali, že vzdelané poslucháčstvo baláchaninám neuverí.

Preto teda keby v našej krajine každá obec mala dobrú školu, s dobrým učiteľom, ktorý by bol nezávislý, ľud by bol **všade** prijal cirkevno-politické zákony s najväčšou radosťou, tak jako ich prijalo obyvateľstvo väčších miest. Dnes by panoval všade svätý pokoj, lebo by jedenkaždý

naš spoluobčan nahliadol veľkú a súrnu potrebu tých zákonov, a ľudoví agitátori neboli by pre svoje agitácie našli ani na piad' pôdy.

A tu nastáva veľká povinnosť pre vládu. Stavanie škôl a zaopatrovanie týchže čím najlepšimi učebnými silami má si brať za svätú povinnosť. Uznávame, že i doteraz — obliadnime sa len po krajine a presvedčíme sa — urobila aj v tomto smere, čo jej len sily stačily, ale dielo toto dokonané ešte nenie, potrebuje ďalšieho vyvinovania a opravy. Rozhodne si žiadame a prajeme vyvinovanie krajinskej výučby čím v najširších hraniciach v záujme dobrobytu štátu a jeho obyvateľstva, lebo len takýmto spôsobom sa dá predísť ďalším rozbrojom medzi obyvateľstvom, ktorých semeno zasiala ľudová strana.

Len vtedy, keď bude stáť celé obyvateľstvo na istom stupni vzdelanosti, nenajde pôdu pre búrenie žiadna strana, ktorá má — ako na príklad ľudová — bludné heslá. Lebo jako sa šíri osveta ľudu, tak zaniká blud a s ním i taká strana, ktorej hlavnou podstatou sú klamné heslá a ktorá nachodí pôdu len tam, kde ľud ľahko uverí v bludy.

Slovo k rodákam.

Nezvykli sme sa na tomto mieste zaoberať s daromnosťami, ktoré na hanbu spisovnej reči slovenskej, cestou «Kresťana» do verejnosti prichodia, lež keď akrobatické, skutočne komediantské kotrmelece časopisu tohoto pravdy nami hlásané napadnú, takové poprekrúcajú a z nich falošné konsekvencie vykumštujú, ľahkoverných čitateľov svojich, ktorí zo synov a dcér ľudu nášho pozostávajú, odsúdenia hodným spôsobom do bludu zavedú a zrejme proti pravde štvaf sa neostýchajú: prinútení sme i my ale len v záujme ľudu a k jeho uvarovaniu a zachráneniu reflektovať na takú vec, ktorá sama v sebe a z ohľadu miesta, z ktorého pochádza, ani všimnutia, tým menej zpomenuť, nezaslúži.

Rozumieme pod týmto oné krkolomné táraniny, ktoré v 49. čísle Kresťana pod zvučným názvom «Kotrmelec pána Opratového» uverejnené boli. Znejú ony vo výfahu nasledovne: «Liberálny pán Opratový (to je «kresťanský» názov nášho časopisu) v čísle 34. taktó písal: Uznať musíme, že gróf Ferd. Zichy a gróf Mikuláš Móric Eszterházy, títo vysokovzdelaní bohatí magnáti oplývajú takými vlastnosťami, ktoré ich môžu u voličov obľúbenými spravíť.» Taktó vychvaľuje teraz pán Opratový vodcov ľudovej strany. Teraz vodcov ľudovej strany za «vysokovzdelaných» považuje, avšak v tom istom čísle na 3. strane píše, že «pod vodcovstvom a zaštitou Ferd. Zichy» «menší vaši vodcovia» «vo

svojej bohaprázdnosti vymysleli a vám nesvedomíte nabúdlí, že vám idú brať vieru. A vy ste túto podlú lož, žiaľbohu, mnohí uverili.» — Švarný to chlapík ten pán Opratový — takto pokračuje ďalej umelec Kresfana vo svojej slávnostnej prednáške — ktorý odrazu v tom istom 34. čísle grófa Zichyho chváli a na druhej strane zase tára, že «pod jeho vodcovstvom «podlá lož» sa húdla.» Takto ukáže pán umelec «Kresfana» a že sa mu podivné skutky a uznania hodné snahy dobrého kotrmelca nepodarili, vinou a príčinou bude najskôr jeho šata, ktorá ho v skákaní hatila. Nuž pán akrobat, za prefikane vymyslené, ale po fušersky prevedené predstavenie musíme vám zaslúženou mzdou poslúžiť. Preto vedzte, a s ním aj vy rodáci moji, že čo sme my písali, je len čistá pravda, a tvrdenia naše jedny druhé nevytvárajú, ba ony sa vzájomne podporujú. Že gróf Ferd. Zichy a gróf Mikuláš Móric Eszterházy majú také vlastnosti, ktorými sa môžu u voličov obľúbenými urobiť, to nevytvára že pod ich záštitou iní figle kuli, klamstvá prevádzali. Že to robili, a kto to boli, to pán akrobat «Kresfana» veľmi dobre vie, — no v pamflete svojom ani netají, ako sa to, čo všetci dobre vedia, ani vôbec tají nedá. Že sme my «kresfanských» pánov grófov s istým uznaním charakterisovali, to len našu objektívnosť dokazuje a prajne nás delí od literátov «Kresfana», ktorí bez hanby a svedomia, všetkých liberálov bez rozdielu a výnimky tým najhnusnejším spôsobom napádajú, prezívajú a špincujú.

No prepadlý pán akrobat v hore udanom skákal, potom k završeniu svojej blamáži na hlavu sa postavil tak, že zpod zpadlej šaty vykukly kopytá, keď pokračuje takto: «Teda Opratový za »podlú lož» drží i slová všetkých biskupov, ktorí v spoločnom pastierskom liste napomínali nás, aby sme «spoločne a svorne bránili svoju vieru.» Napomínanie biskupov je «podlá lož». Takto aspoň verí to musí každý «opravdovú kresťan.»

Nuž takto prekrúcať a takto zúmyslne upodozrievať nemôže a nesmie žiadon kresťan. Časopis náš proti biskupom nikdy nepozdvihnul slovo; výpovede ich neposudzovať a to tým menej, lebo biskupi sa ani teraz do politiky nemiešali v svojom úradnom postavení a hodnosti, pretože dobre vedia, že viera a náboženstvo, tento poklad duší, nesmie byť znevážený k sebeckým a politickým cieľom. Výpoveď biskupov, «aby sme spoločne a svorne bránili svoju vieru» i my podpíšeme, i my za povinnosť si držíme dnes viac ako predtým, lenže nie v tom spôsobe a takými prostriedkami, ako akrobat «Kresfana» a jeho súdruhovia. Čistú, nekalenú, pravú a živú vieru našu máme a musíme brániť proti nevere, zvlášte

ale proti fariseizmu. Proti tým nesvedomitým agitátorom, ktorí v neznabožnosti svojej túto vieru, najsvätejší náš dar Boží hnusným spôsobom do bahna kortesačiek miešajú; ktorí sväté meno Božie k svojim mrzkým cieľom na darmo berú. My presvedčení sme, že to i biskupi tak mysleli, tak ponímali, a vieme, že to len fanatiční streštenci «Kresfana» na oklamania ľudu i sväté slová biskupov zprepotvorujú. Na svoju škodu.

Rodáci moji, nespomínali sme toto preto, žeby sme na táraniny «Kresfana» váhu kládli, ani preto žeby sme s časopisom týmto polemizovať chceli, — nie je on toho hoden — spomínali sme to len preto, aby ste vy, keď vás «Kresfanom» pomútení vaši spoluobčania takými klamstvami napadnú, vedeli im dať náležitú a ich poučujúcu odpoveď.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Pojednávajú odpovede na trónnu reč započalo sa bolo tak ľahostajne, že sa dalo očakávať, že bude ukončené behom 3—4. dní. Nádej táto sa nesplnila. Do pojednávajú odpovede na trónnu reč boly nad očakávania vpletené aj volebné záležitosti, ktoré pojednávajú značne predĺžia; pojednávajú pretiahne sa prípadne aj do budúceho týždňa.

Krajinský rozpočet na 1897. rok. Finančný odbor snemovne vyslancov pojednáva teraz krajinský rozpočet na budúci rok, ktorý pojednával už aj minulý snem ešte v októbri. Ponevác finančný odbor predošlého snemu rozpočet už aj tak základne pojednával, pretriasanie rozpočtu deje sa teraz veľmi rýchle, takže odbor bude s ním hotoví ešte pred Vianocami.

Zvolenský volebný okres. Jako vieme, Michal Zsilinszky štátny sekretár neprijal mandát zvolenského okresu, následkom tohoto bude tu nová voľba. Kandidovaný je Pavel Nemeskéri Kiss, bývalý fšišpán zvolenskej stolice, a teraz štátny sekretár v ministerstve orby. Nemeskéri Kiss nebude mať protikandidáta.

Čacanský volebný okres. Leo Lánczy poďakoval sa z čacanskeho mandátu. Jako sa dozvedáme liberálna strana kandidovať bude v tomto okrese jedného vyššieho stoličného úradníka trenčianskej stolice. Eudová strana dozaista aj pri tejto voľbe postaví kandidáta, že s jakým výsledkom, to ukáže budúcnosť.

Pomery v Turecku. V Turecku len nijak nechce nastáť úplný pokoj. Europejské vlády nehľadia na toto ľahostajným okom a všemožne sa usilujú najšť spôsob, ktorým by prinútili tureckého sultána, aby v krajine svojej zaviedol potrebné opravy. Tento týždeň bavil sa ruský poslanec z Caríhradu vo Viedni a radil sa s naším

ministrom zahraničia o krokoch, ktoré by mali európejské mocnosti podújať, aby zaviedli pokoj v Turecku.

Proti voľbám zadané petície. Ospravedlňujúce, verifikačné odbory rozriešili už osud dvoch volieb. Obidve voľby uznali za správne prevedené. Z týchto dvoch petícií jedna bola zadaná proti opozičnému a jedna proti liberálnemu vyslancovi.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov zaoberá sa teraz s pojednávaním odpovede na trónnu reč.

9. decembra. Na dneskajšom zasadnutí predstrel August Pulszky návrh odpovede na trónnu reč, ktorý zostavil tým cieľom zvolený zvláštny odbor.

Aj gróf Albert Apponyi zadal návrh odpovede na trónnu reč, ktorý návrh zahrnuje v sebe požiadavky národnej strany.

Pulszkym zadaný návrh odpovede na snem otvorenú trónnu reč, čo sa v živote v krátkosti adresou menuje, vyslovuje najprv nezlomnú vernosť, vrelú lásku ku kráľovi, poďakúva sa zároveň za účasť na milennárnych slávnostiach. Odpoveď sľubuje ďalej, že sa snem s úplnou dôverou prichytí do tej práce, ktorá bola v trónnej reči označená.

Po krajinskom rozpočte na rok 1897. odpoveď za prvú úlohu zákonodárskeho sboru považuje vyrovnanie s Rakúskom a otázku kvóty. Na tieto veci vzťahujúci sa odsek adresy hovorí, že snem hotový je záujmy Uhorska až do krajnosti brániť.

Zatým spomína adresa všetky tie návrhy zákonov, ktoré boli vypočítané v trónnej reči a sľubuje, že bude nástožiť na tom, aby boli do života uvedené.

10. decembra. Dnes bol pojednávaný a aj prijatý návrh zákona o povolení ustáleného počtu regrútov. Členovia neodvislej strany sú proti povoleniu regrútov pre spoločnú armádu, oni povolujú regrútov iba pre honvédstvo. Návrh zákona bol po krátkej debatte bez zmeny prijatý.

Zatým odpovedal ministerský predseda barón Bánffy na interpellácie. Na Polónyho interpelláciu, zadanú v otázke trónnej reči, odpovedá, že odhalenia Bismarcka, dľa čoho Nemecko popri trojceárskom spolku, malo tajnú smluvu aj s Ruskom, nemôže do podrobná pretriasať. Smluva táto dnes už viac nejestvuje a pomer náš k Nemecku je dnes najúprimnejší. O trojceárskom spolku ministerský predseda vyslovil sa v tom smysle, že spolk tento je dnes tak pevný, jako bol aj predtým a aj dnes je najsilnejšou oporou pokoja.

Na interpelláciu Kossuthovu straniva vypovedania colno-kupeckej smluvy s Rakúskom, odpovedal, že uhorská vláda túto smluvu preto vypovedala, aby táže nezostala platnou na ďalších desať rokov, tak jako je dneská uzavrená, lebo uhorská vláda chce ju zmeniť v prospech Uhorska.

11. decembra. Dnes sa pristúpilo k pojednávaniu odpovede na trónnu reč.

Referent Pulszky do podrobná preberal zadaný návrh odpovede na trónnu reč a odporúčal ho k prijatiu. Zaoberajúc sa s návrhom adresy, ktorý gróf Albert Apponyi zadal, základne dokázal, že tie údajné ukrutenstvá páchané pri voľbách, o ktorých je reč v Apponyiho adrese, sú púhou vymysleninou.

Karol Eötvös zadal návrh adresy, ktorý vypracovala Kossuthova strana a *Okolicsányi* predstrel adresu Ugronovej strany.

12. decembra. Aj ľudová strana vyrukovala už dnes do boja, Marsovsky na dneskajšom zasadnutí zadal návrh adresy ľudovej strany. Marsovsky pri tejto príležitosti osvietil aj program ľudovej strany, hovoriac, že ľudová strana v úcte drží jedno každé náboženstvo a žiada, žeby tieto štát v rovnovej miere podporoval. Ohradzuje sa proti tomu, žeby sa ľudová strana bola chcela spojiť s národnosťami a sľubovala im nejaké výhody. Ľudová strana práve tak si žiada uvedenie maďarskej reči, jako aj liberálna strana, uznáva, že maďarský národ v každom ohľade je vodcom; ľudová strana žiada pre národnosti iba to, čo im zákon povoľuje.

Gróf Albert Apponyi bráni svoju stranu, o ktorej tvrdí, že pri voľbách nebola zbitá, lež len potlačená, lebo dľa náhľadu jeho voľby neboly slobodné.

Ján Molnár obsirne hovorí o nadužívaniach prevádzaných pri voľbách.

Makkfalvay bránil stanovisko Apponyiho.

14. decembra. Valér *Smialovszky* zaoberá sa tiež s voľbami, lebo opozície tiež hovoria len o samých ukrutenstvách páchaných pri voľbách. Rečník poukázal na tie ohromné agitácie, ktoré prevádzala ľudová strana.

Sághy hovoril tiež len o samých nadužívaniach pri voľbách.

Ábrányi dokazoval, že Uhorsko môže aj väčšiu kvótu platiť, než jakú dosiaľ platilo.

Na konci zasadnutia byly interpellácie.

Kde je naša pravda?

Jako viete ctení čitateľa, voľby krajinských vyslancov sa už pomínuly — a všetko prišlo zas do obyčajnej kolaje. Napriek všetkému namáhaniu kňazov, ktorí sa bohužiaľ v kortešačkách proti liberálnej strane dost nielen proti viere, ale aj proti zákonom slušnosti nahrešili, raj a večnú odplatu sľubujúce svojim prívřencom a pekľom strašiac tých, ktorí sa ešte nedali zaslepiť závojom tmavej reakcie; predsa prápor tej strany, ktorá všetkým náboženstvám, všetkým vrstvám obyvateľstva našej milej vlasti jednaké práva dáva a poisťuje — táto strana po voľbách zosilnená prišla do snemovne

Obviňujú nás liberálov, že sme si my len s bajonetami a puškami vojenskými víťazstvo vydobili. Dost veru smutne, že si musíme bezpečnosť života pred sfanatizovaným ľudom ozbrojenou silou brániť, kto je ale toho príčinou? Snáď my? Vy kňazia, ktorí miesto toho, žeby ste svornosť, pokoj a lásku medzi ľudom hlásali; nenávisť, pomstu, nepriateľstvo rozsievate.

Keďby sa vás dakto z ľudu pýtal: prečo to robíte? Vy, vediac že sa vás to jeden z ľudu táže, odpovedali by ste: Lebo nám vieru utláčajú. Nuž páni moji, vy môžete takúto výhovorku len tomu úbohému ľudu dať, ktorý vo svojej jednoduchosti a statočnom smýšľaní nepredpokladá, že aj kňaz by sa nepravdy dopustil. Drahí kresťania kysuckej doliny! rozvážte si, že zákony cirkevno-politické sú už dobre vyše roka do života uvedené, položte si ruku na srdce a povedzte, či vás tieto

zákony od viery odpudzujú? Nie! A kňazia predsa hovoria že áno! Teda klamú. Tu sa nejedná o vieru drahí moji, ale o kňazské vačky. Tá viera, to katolícke smýšľanie, však to nie je dajaký ručník, ktorý by sa mohol vziať a zas darovať. Vtedy sme dobrí katolíci, keď sme v srdci čisti a praví nasledovatelia Krista.

Podivuhodné je, že novomestský pán farár odkedy ho len známe, vždycky bol liberálom, ba čo viac, keď proti Šipekymu Zmeškal vystúpil, ani vtedy sa nepripojil k opozícii. Každá opozícia sa tým chvasta, že ona to chce čo ľud, prečo sa teda velebný pán farár vtedy k ľudu nepripojil, ale len tiež pil z toho istého mastného hrnce, ktorým teraz vládu osočujú? Preto etení čitatelia, lebo aj história dokazuje, že kňazia sú vždycky tam, kde je vláda, kde je moc, keď ale táto vláda za dobré uznala ľud zpod kňazského vplyvu aspoň čiastočne oslobodiť, a kňazia vidia, že ich panovanie nad ľuďmi by sa časom zoslabilo, chrbát obrátili slobodomyslnej strane, lebo im ten mastný hrniec moci chce odobrať. Preto sa nečudujte, že dnes velebný pán farár je apoštolom ľudu, muž, ktorý všade dobro hľadá. Ľudu milý! či si už zabudnul, že táto istá osoba, ktorú ty teraz na ramená berieš, ešte nedávno ťa v kostole sociala, pášovala a ťa hovädom nazývala? Ľudu môj, tvoja dobrota je preveliká!

My sme tu v Novom Meste mysleli, že po voľbe bude pokoj, že pán Cvinček uzná malichernosť svojej osoby a umlčne. On ale prisahal pomstu v duši tým, ktorí jeho smelé plány, tým že liberálna strana zvíťazila, zničili. On materiálne smýšľa, preto miesto toho, žeby na poli vzdelanosti a osvety účinkoval, dal sa na kšeftovanie. Utvára tajné spolky: ktorých údov sa zaväzujú že od liberála nič nekúpia, liberála nepozdravia, ba ani jeho pozdrav neprijmu. A veru aj poznať v tomto smere účinkovanie pána Cvinčeka, lebo náš úbohý ľud nastrašený, že len vtedy bude blažený, keď z krémy „Mýta“ bude nápoje požívať, do pekla ale uvrhnutý, keďby od hnusných liberálov vypil pohár vína, v krdloch tiahne do krémy pána Cvinčeka. Ostatní kupci, ktorí nesúhlasia vo všetkom s jeho panovitou vôľou, dnes-zajtra výjdu na žobrácku palicu. Jaký posmech, keď sa ešte tento človek opováži kresťanskou láskou chvastať!! Ľudu drahý, vtedy by p. Cvinček bol tvojím priateľom, keďby ťa od každej krémy odťahoval jeho náboženským napomínaním, jako to páni misiónári činili, nuž ale vtedy by pravda dával taký pán Galváneček a jeho súdruhovia nemohli takých pánov hrať z priazne ľudu, ako doteraz. Vtedy by sa aj oni museli chytat práce. Veď je toto nápadné, že prv kňazia v židovských krémach bačovali, teraz ich ale peklom nazývajú.

Nezastávam nikoho, len pravdu hľadám. Opilec, bárs sa on aj v raji oslopil, zostane preto hnusným. Preto ľudu môj, nedaj si natárat také klamstvá, že zatracený si, keď s liberálnej krémy alebo kšeftu dačo kúpiš. Vás sa pane Markovič — ktorého osobu si ctíme — pýtam, či vy odobrujete, aby viera, Kristus Spasiteľ náš, bol upotrebovaný za nástroj pri biednej kortešačke len

preto, aby jedna kréma prekvitala? Viem, že povieť: nie. Vy povedáte vo vašom liste k voličom, že liberáli vojenskú stráž postavili pred krému Ľudovú, že vás bolelo srdce nad týmto obrazom, rozmysliac si, že táto familia krémárova na mizinu výjde. Veľactený pane! snáď vás teraz už neboli vaše kresťanské srdce, keď kšefty všetkých liberálov klesnú a ich na žobrácku palicu privedú? Snáď Kristus náš Spasiteľ, na ktorého sa iste pánkovia teraz tak často a nehodne pri každej malichernosti odvolávajú, neučil: *pomsta je moja, pomsta je oca môjho*. A vodcovia vášho práporu predsa sa pomstia na ľuďoch iného smýšľania, miesto toho, žeby lásku a svornosť kázali. A pomstia sa veľmi škaredým spôsobom. Prestúpili už tie hranice, za ktorými stojí čistý boj zásady, už sú na poli materiálnom. Nech potom tieto osoby neosočujú ľudí, ktorí sú lepší od nich. Nech sa nemiešajú do kšeftov, to nie je ich povolanie.

Nuž ale veď naši páni kňazia, sú takí zastávatelia miernosti, že tri čiastky dňa v tej vysvätenej kréme strávia a len štvrtú doma. Kedyže čítajú breviár, kedyže sa starajú o ten dobrobyt ľudu? Snáď ich vidíme v škole? A oni sa ešte opovážia svedomie druhého napádať! Ich pravou úlohou má byť, katolícke školy do inakšieho stavu doviest, veď veru haňba, kolko sa naše deti v týchto školách naučia. Jestli chceš, aby tvoje dieťa aspoň pochop malo o dačom, musíš ho dať do židovskej školy, potom nie div, že židia sa vzdelávajú, my ale za nimi zaostávame. Majú sa z čoho smiať. O kultúru a o vzdelanosť sa starajte etení páni kňazia. Ale ja viem, že vy toto zameskávate, lebo vzdelaný ľud by vám takú daromnicu, s jakou ho vy teraz v strachu držíte, neveril. Charakterisujú vás tie slová istého vášho kollegu, ktorý sa raz pri poháre v priateľskom kruhu takto sa vyslovil: „Amice, len dotiaľ nám je dobre, kým je ľud sprostý.“ A veru mal pravdu, keď ľud bude vzdelaný, vtedy aj vám prestanú tie medom tekúce žriedla dôchodkov, aj vy musíte pracovať, jako bársktorý úradník, kupec alebo remeselník. Ľudu prebuď sa a hľadaj pravdu!

Farníci drahí! či ste už zabudli ten kšeft, ktorý novomestskí kňazia pri vašej zpovedi robia? Musíte každý jedno vajce doniesť k dedinskému učiteľovi, tento vydáva cedulky a kto takejto nemá, t. j. kto nedonesie vajce, toho páni kňazia od zpovedelnice vrátia, potom pán učiteľ nasbierané vajcia v košoch do novomestskej fary dopravce; vajcia sú v zime drahé a gazdiná farská zašaruje iste výdavky. Vedel bych ešte krajšie veci popísať o dobrosrdečnosti a láskavosti našich duchovných pastierov, ale viem žeby povedali na mňa! osočuje nás, Judáš, neverte mu. Mlčím, ale toľko vám radím etení voličia kysuckej doliny, neprenáhľajte sa otvoriť dvere vašich srdce, bárs pred kým, lebo ľahko by sa stať mohlo, že aj nehodný by sa doň vkradnul. Ostatne odvolávam sa na slová svätého Písma, ktoré hovorí: „Merajme si jednakou mierou! To jest: pravda nech zostane všade pravdou, klam ale všade cigánstvom.“

DOPISY.

Z Čace, 12. decembra.

Milý pán redaktor!

Jako vyšly na javo po dokončenej vojne roku 1866. všeliaké skutky jednotlivých generálov, tak teraz po dokončenom volebnom boji na Čaci vychádza na svetlo: čiemu účinkovaniu sa má vlastne pripísať, že tak veľký huf sedliakov oduševnený bol za ľudovú stranu.

Povráva sa totižto, že „kišasonka“ jedného hodnostára, ktorá si vo vysokej fare (ktorá sa za jej času mohla skôr židovsko-kartárskou herňou menovať, nežli farou) zaliečaním sa kartárom tisíce nagazdovala, ktoré potom tým spôsobom, že ich požičiavala drotárom na úžernické interesity, značne zväčšila: zaokryla všetky volebné útraty ľudovej stránky; ba čo viac hovorí sa: že i „villu“ svoju v Žiline vystavenú má darovať žilinskému sirotáru.

Kde sa vzala tak nápadná premena menovanej „kišasonky“, ktorá by doteraz bola, jako porekadlo hovorí, za groš i voš hnala do Viedne, nad tým sa čuduje celé okolie.

Ponevác si ale cnosť i u nepriateľa musíme uctiť, za povinnosť si pokladám ja (keď iní jej známi snád zo šetrnosti mlčia o jej dobročinnosti), ačkoľvek politicky s ňou nesmýšľam, za menovaný skutok milosrdenstva, ktorý preukázala tým, že rozdávala pred voľbou pokrm, verejne sa jej v mene celého obecenstva poďakovať.

Bár aj spomenutým výdavkom svojho cieľa nedosiahla, lebo ľudovej stránke ku víťazstvu nepomohla; nech ju uspokojí aspoň to: že u Boha v knihe večnosti najde zapísaný svoj šľachetný skutok. Bár by to heslo „briechy svoje almužnou vykupuj“ i na budúce ju povzbudzovalo v konaní dobrých skutkov.

Nech žije!

Hadomirov Čardáš.

Zázriva, dňa 15. decembra.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím úctive, ráčte popriať miesta mojim pár riadkom; mienim v nich obecenstvu zdeliť najnovšie chýry z obce našej, ktorých máme vždy až primnoho.

Najnovšie je, že náš kaplán chce na vzor liptovských aj u nás jeden potravný spolok „Konsum“ utvoriť Pekná, chvalitebná myšlienka je to; — len že „keď by nie keby, boli by sme dávno v nebi.“ Teda aj s týmto kaplánovým konsumom je tak.

Lahko by bolo u nás konsumy zakladať, keďby boli k tomu peniaze zbytočné; ale čože keď náš ľud ani na daň nemá, groše, nielo k zakladaniu konsumov. Cudno, keď nevidí náš kaplán, jako sa trápi náš ľud za grošom, aby mohol aspoň toľko zvýšiť, čím by mohol úroky od svojich dlžob zaplatiť a niečo s istiny zotrieť.

Keď je tak starostlivý náš kaplán, prečo nehľadá spôsob, aby náš ľud práve v tento čas keď je následkom splácania daní (lebo naši ľudia všetko na ostatok nechávajú) utisnutý, dostal peniaze tak, jako to u tunajších kupecov dostáva.

Keď už ale chce konsum založiť, teda sa musí aj kupectvu rozumieť, a vyrátať si vopred, že koľké útraty ho asi môžu zajst a či bude mať tak veľkú rezervnú základnu k ich zaokrytiu?

A keď už aj to bude; nech že toho budúceho manipulanta konsumu obznámi s vedou rátania a vyrátania: brutta, netta a tara, — čo je v kupectve veľmi potrebné.

Potom nech sa o lepší magazin postará jako v Liptovskej Teplej, žeby konsumovú múku voda nepodmila.

Tešili by sme sa veľmi, keby sme potravné články lacnejšie a lepšie dostávali, než ich teraz kupujeme. Obávame sa ale, že s tým konsumom nebude to dobre vyzerat, lebo budú ho všetko takí ľudia riadiť, ktorí sa kupectvu nerozumejú, ktorí nevedia čo všetko potrebujeme v domácnosti. Jahnáhle v konsume nebudú k dostaniu všetky potrebné články, tak nám s konsumom nenie ani najmien spomožené, lebo tak by sme boli prinútení na dvoje kupovať a na dve strany robiť dlžoby.

Ostatne uvidíme, ako to dopadne s tým konsumom u nás.

Vlastenec.

Illava, 9. decembra.

Čtený Pán Redaktor!

Čítajúc Vaše noviny, s radostou pozorujem, že sa vždy snažíte Vašich čitateľov poučovať. Ja Vám tiež sdelím jeden smutný pád, z ktorého sa nejedon môže poučiť. Od viac rokov náš ľud pitie páleného za zvyknuteľné považuje. Ba najdu sa starší ľudia, ktorí malé deti až privčesajú pitiu páleného; sú matky, ktoré svojmu nemluvniatku cumlík do páleného zmáčajú, lebo že potom dobre spí. Následky nemierneho a privčesného pitia tohoto jedu sú, že naša mládež zakrpatie, a že sa nevyvinie ani duševne ani telesne. Tento smutný zjav pozorujeme takmer každoročne pri assentírkách. Mariška Cupanikova iste už tiež vedela, že jakú má pálené chuť. Minulú nedeľu prišiel k Cupanikom strýc, a našiel malé dievča samotné v izbe. Starí boli po povinnosti v majeri. Strýc sa ponosoval, že ho vnútri bolí, a že by mu azda korenie pomohlo. Malé dievča Cupanikové bolo chytřé, vbehlo do komory a za minutu prinieslo korenie. Keď ale korenie v komore hľadalo zazrelo tam aj flašku, červenastou tekutinou naplnenú, preto bežalo zpät do komory si uchľupnúť. O pár minút zas vošlo do izby oči malo vytreštené, a otvorenýma ústama lapalo po povetří. V tej flaške, z ktorej dievča sa napilo bol karbol, ktorý úbohému dievčatu celé ústa a gágor zpálil tak, že vzdor rýchlej lekárskej pomoci o niekoľko hodín biedne zomrelo. Flaška s karbolom tiež smutnou náhodou prišla do komory Cupanikovej. Jednomu pomocníkovi pri tunajšom pivovari odtrhla mašina prst a lekár mu predpisal karbol, ktorým ranu potieral. Tento karbol stál v komore medzi inými potravnými vecmi, tohoto karbolu sa potom dievča napilo. Nuž pozor dajme na deti, aby všetko do rúk nebraly, všetko košťovať nechcely, a zvláštne dajme pozor, jak niečo v dome máme, čo zdraviu, ba životu škodiť môže. Takéto veci sa majú zamknuté držať, aby dieťa o nich nevedelo, jak sú ale deti väčšie, jak už v dome službu robia, má matka a otec ich na všetko upozorniť, im smutne výsledky predpovedať a vysvetliť, lebo keď sa nešťastie stane, neskoro je bedákať.

Časy máme pekne, ba až pripekné, keď pomyslíme, že sme už v prostred decembra. Čo bolo trochu sňahu. to sa zmylo, lebo je primerane pekne a teplo. My by sme radšej mali dobrú sanicu, ale tej hádam ani o viacnociach nebude. Naši gazdovci prorokujú, že budú viacnoce na blate, a potom dľa dlhšej zkúsenosti bude veľká noc na ľade.

Keď som už Vianoce spomenul, nuž pripomenem aj to, že sa žiačkovia našej ľudovej školy chystajú vianočnú hru pastierov betlehemských predstaviť. Takýto pekný a oduševňujúci sviatok nám každý rok zariadi náš pán kaplánko Žigmond *Recska*, ktorý je oduševnený priateľ našich malých školákov, a celé týždne si dá unovanie, aby sa to vianočné predstavenie podarilo. Obecnosťvo hŕfne býva zastupované a vďačnú chválu dáva každý raz pánu kaplánovi, ktorý čo kňaz i čo úd spoločenský verne píní svoju povinnosť. *Ilavan.*

Slúžobné pomery na slovenských stranách.

Človek by sotva uveril, keďby sám nezkúsil, že na našich slovenských stranách nedostat sluhov. Zvláštne sú gazdovci na sluhov utisnutí. Plat takmer každý rok poravujú, bárs dôchodok z gazdovstva už od pár rokov je vždy menší, a predsa sa nenajde dosť mladých ľudí, ktorí by išli slúžiť do gazdovského domu. Už dávno bolo Všeohsvätých, sluhovia už dávno menili miesta, a ešte aj teraz sa najdu gazdovci, ktorí nemajú sluhov. Otázka, o ktorej píšeme je veľavýznamná pre našich gazdov, lebo veď vieme, že koncom zimy už celé karavány zdravých a práce schopných ľudí ťahá na Dolniaky, kde až do budúcej zimy vždy najde robotu.

Dľa nášho pozorovania príčinou, že si naši gazdovci sluhov obstarat nemôžu, sú zpusťlé životné pomery našich ľudí. Mladí synkovia a mladé dievčence slovenské zabúdajú na to, že každý, kto v terajšom čase boj života víťazne chce bojovať, musí poznať ťarchy života a nimi zápasiť. Naši mladíci chcú zväčša len ľahko žiť, žiadajú mnoho, žiadajú toľko, čo im nemôže byť dané. Neznesú slová napomenutia, nedajú sa pri robote náhlif, a keď čo zle vykonajú, netrpia aby im niekto robil výčitky. Preto menia každý rok, ba niekedy aj viackrát službu, tých starých sluhov, ktorí po 10 aj 20 rokov u jedného gazdu slúžievali a po tento dlhý čas takmer rodinnými členami sa stali, takéhto sluhov už aj s lampšom sotva najdeš.

Veľká čiastka našich mladíkov oddala sa pitiu páleného natoľko, že už viac robotného a súdeho sluhu pre jeho zlý zvyk držať nemožno. Je grobian, chce rozkazovať gazdovi a gazdinej, o poslúchaní ani reči, robí čo sa mu ľubi, a chce aby s tým, čo on pomäteným rozumom vykonal, každý bol spokojný. Rad týchto k službe nesúcich ľudí sa tiež rozmnožil a toto je druhá príčina, pre ktorú gazdovci spoľahlivého a súdeho sluhu dostať nemôžu.

Tretia príčina je, že sa najmä slovenské dievčence ťahajú do väčších miest, kde väčší plat dostanú, a kde sú nenie pútané k jednému domu, k jednomu dvoru. Je pravda, že sa to niekedy podari, že si dievča vo väčšom meste z platu pekných pár zlatých odloží, aby malo do vena, keď zostane nevestou. Lenže vec sa má zriedka takto. Aj vo veľkom meste sluha musí robiť, a to tým ťažšie, čím mu väčší plat dajú. Pritom o mnoho viac stroví či na šatstvo, či preto, lebo má viac príležitostí. Sotva sa najdu dve-tri dievky zpomedi sto, ktoré za

väčším platom po veľkomeste bažiac, zo služby si odložia. Tá najväčšia čiastka vráti sa domov robotou ukonaná, nezdravistá, a ponevác vo veľkom meste sa často stáva, že sluha aj mesiace musí byť bez služby, pomíňa tých pár odložených zlatých, a potom, keď je už k robote nesúci, ťahá sa zpät do rodného miesta a padne rodine na ťarchu.

Predtým sluha obrábal role gazdove, a opatroval dobytok, jako svoj vlastný. Tešil sa s gazdom, keď sa im volačo podarilo, a cítil s ním, keď tento škodu utrpel. Dobrý sluha sa tak cítil u svojho gazdu, jako keby aj sám k rodine patril. V cudzozemsku, zvlášte u nemeckých gazdov sú tieto pomery aj teraz. Gazda sa porozpráva so sluhom o veciach, ktoré obydvoh zaujímajú, a oby dva si chutne stanú do práce. Každý vie prečo pracuje, vie že prácu a to prácu svedomitú sám život požaduje, že je to povolanie človeka.

Tieto pomery ale môžu sa utvoriť len tam, kde je medzi vzdelanosťou gazdu a vzdelanosťou sluhu asi taký rozdiel, jako medzi vzdelanosťou majstra a tovaryša. Naši gazdovci, alebo aspoň veľká ich čiastka postupuje viacmenej na poli vzdelanosti, berie účasť v pohyboch spoločenského života, čítaním spisov sa vzdeláva, tu i tam všeličo počuje, o všeličom sa rozpráva a tak sa poučuje. Vzdelanosť čeliadky zostala stará. Krom rozkazu alebo napomenutia, nenajde gazda takmer žiadneho predmetu, o ktorom by sluhovi pár úprimných slov mohol povedať. Takto sa sluha vždy viac a viac cíti byť vylúčeným z rodiny gazdovej, sám sa nepovažuje zá iné ako za mašinu, ktorú gazdiná naplňa jedlom, jako naplňa mašínista stroj, aby ďalšú prácu konať mohol. Pravda, že potom sluha tak robí svoju prácu jako mašina, bez ducha, bez vôle. Preto darmo hľadáme už tých starých, dobrých sluhov, ktorí s nami cítiť vedeli. Preto sa sebeckosť tak veľmi rozmáha u mladých ľudí, a preto si nevšimnú vážny cieľ života tak jako by to mali robiť.

Nedostatok ľudovej výchovy javí sa na každom mieste, tomuto musí byť ponajprv odpomožené, jak naše životné pomery chceme zlepšiť. K tomuto môžu prispieť aj gazdovia; veď pekným príkladom, dobrým poučením, múdрым obchádzaním s ľuďmi, im podriadenými, veľký vliv môžu mať na duševný vývin mladíka. Toto je náš náhľad, oprobujme ho skutočne previesť, veď taká próba nestojí peniaze a hádam bude osožná.

BESEDNICA.

Horí v Bedovcach!

Napísal Edmund Jakab.

Moja dedina je preto zvláštna, že sa tam nikdy nič zvláštného neudá. Tam ide všetko dľa starého poriadku a udalosti jedného roku sú práve také jako roku druhého. Hneď počiatkom jara, keď ešte ani sneh nezmlzol úplne, započnú ľudia poľné práce, v lete pokosia

lúky, posväzajú s poľa úrodu, v jaseň lámu kukuricu sejú a v zime čistia horu, odnášajú drevo a za dlhých večierok chodia na priadky. Takýto život tam plynie, ktorého tiehú jednotvárnosť len kedy-vtedy preruší nejaká bitka šuhajcov, veselie alebo dáky pohrab. Práca jest vždy, ale zábava zriedka. Keď ku niekomu tak vo sviatok príjde hosť z cudzej dediny, tak hostiteľ po obede vyvedie ho na pole, poobzerajú si siatiny a úrodu a najviac ak s daktorého vrchu zadávajú sa do susednej dediny. Iné sotva čo robia.

Bolo to teda opravdovou udalosťou, keď v nedeľu po službách Božích vyhlásili v kostole s kancler Esteru Kováčovu s Pavlom Rybárom, ktorý od jari prichádzaval z Bedoviec ku dievčatu. A keď sa večer rozniesol chýr po dedine, že Pavel Rybár náhle onemocnel u Kováčovcov: v najužšom smysle slova ľud celej dediny bol akoby vo vytržení. Kto len vládol, každý bližšie prichádzal ku domu starého Kováča, kde v menších-väčších tlupách shromaždení obyvatelia hovorili o chorobe mladého šuhaja.

— Nešťastný šuhaj! — bedákala jedna shovorčivá ženička. — Koľko sa chudák ustával, pokým starý Kováč horko-ťažko privolil, aby si vzal jeho dcéru! A teraz tu ho máš, ochorie, keď ich už raz kňaz vyhlásil!

— A jako narieka teraz Estera! — dokladala druhá.

Zvonár vskočil im do reči:

— Pravdaže, starý Kováč zpočiatku nedržal šuhaja za dosť bohatého, aby mu dal svoju dcéru. Preto sa vec odťahovala.

Jeden hlas sa ozval výsmešne:

— Hja, darmo je! Starý je skupáň! I so svojou dcérou ustavične špekuloval!

Druhý hlas usťoval:

— A veru dievča by sa bolo snieslo so sveta, keby jej otec naposled nebol privolil. Tak sa zbláznilo za tým šuhajom.

Jeden sused starého Kováča tiež si stal medzi rozprávajúcimi:

— A vari si myslíte, že by bol starý ľutoval? I teraz ho len dobrá úroda v Bedovcch natoľko obmäččila. Tieto dni šiel z trhu v Nových Zámkoch cez Bedovce a videl, že aj na malom gazdovstve Rybárovom jaká bohatá úroda sa urodila. I sám som videl. Má také dva stohy na dvore, že je v tých dvoch najmenej sto meríc pšenice! Tieto dva stohy mu obmäččily srdce. Bez týchto by dievča ešte i teraz bolo s plačom pozeralo do Bedoviec. To je svätá pravda!

Z brány vyšlo jedno služobné dievča, od ktorej poslala pani fararka nejaký liek pre chorého. Hajsja, hneď ju obstali a vypytovali sa čo nového tam dnu?

— Jaj, ani sa ma nepýtajte! — vzdychalo si dievča. — Chudák, má veľkú horúcosť a veľmi ho pichá v boku.

Mimoriadna ľútosť zmocnila sa postávajúcimi pred domom ľudí a hneď sa rozpriadol medzi nimi rozhovor o náture nemocného. Kto len kedy mal nejakú horúcosť alebo dáke pichanie v boku, hneď to pospomínal. Obyvatelia mojej dediny tento raz veľmi mnoho hovorili, každý mal dačo povedať.

A jako keby náhoda bola chcela sa zavďačiť za tiehú minulosť nábožným ľuďom, novšie prekvapenie ukazovalo sa onedlho na nebi.

Za vrchom totiž, ktorý našu dedinu delí od Bedoviec, zrazu cele neočakávane začervenalo sa nebo na jednom kuse. Zpočiatku sa zdalo, jako by z druhej strany vrchu sľahalo svetlo nejakého pastierskeho ohňa. Ale svetlo sa rýchle rozširovalo a žiara bola ustavične červe-

nejšia. Nad žiarou zdvihly sa oblaky sivého dymu ako keď by bol vichor zdvihol veľké hromady piesku a metal nimi v povetrí. Ohnivý stĺp siahajúci až k oblohe utvoril sa za vrchom, tak že sa mohlo už z celou určitostou povedať, že za vrchom v daktorej dedine horí.

Jako túto ohnivú žiaru spozoroval ľud postávajúci pred domom Kováčovým, prestrašený sa obrátil smerom vrchu a s výrazom strachom vykřklo z úst ľudu:

— Horí v Bedovcch!

A ešte len teraz nastal opravdový ruch v našej dedine! Ľudia chodili nepokojne sem i tam a hlučne si vysvetľovali, že v ktorej čiastke Bedoviec horí. Niektorí sa nazdávali, že horí na dolnom konci; iní oproti tomu rozhodne tvrdili, že horí v prostred obce. Bol i taký, ktorý tvrdil, že on čiste počuje hluk zvonov; druhému sa tak zdalo, že vetor prináša i hlas zúfaleho jajkania. Na toto nastalo ticho a z dlani robiac si k uchu lievik shromaždení ticho naslúchali, aby sa potom tým živšie dohadovali kde to vlastne horí.

Dnu v dome, kde ležal chorý, najprv starý Kováč spozoroval, že je tam von nie vec v poriadku. Bez slova vyšiel z chyže a zastal si v bráne. Jako soľný stĺp stál a díval sa smerom ku Bedovcam naslúchajúc čo si hovorí ľud.

A tí veru nepotesili starého Kováča!

Petar Kutáč pošiel k nemu a začal mu vysvetľovať:

— No, pán Kováč, teraz chudákovi Rybárovi celý majetok vychodí na nivoč! Vidíte tam hore za vrchom ten veľký ohnivý stĺp? Ja myslím že práve pod ním nachodí sa gazdovstvo Rybárovo. Tam do rana bude všetko tak čisté ako moja dlaň.

Trochu ďalej jeden dávny nepriateľ starého Kováča hovoril so škodoradosťou ostatným, ale tak, aby to aj v bráne stojaci Kováč počul:

— Dotiaľ si preberal v šuhajcoch starý lakomec, pokiaľ nenašiel zámožného ženicha pre svoju dcéru! Teraz si vybral bohatého zaťa!

Na tieto slová zvrtoľ sa so starým Kováčom celý svet. Rozhorčený zvolal v tú stranu:

— Len sa o mňa nestaraj! Keď sa stal mladoženich žobrákom: najdem na miesto neho druhého. Myslim si, že je moja dcéra dosaváď slobodná!

— Už ich raz vyhlásili!

— To je ešte nie sväté pismo!

Aj Estera vybehla z domu na krik svojho otca.

— Otecko — prosila prestrašená — hovorte tichšie, lebo vaše slová počuť dnu!

Lenže so starým sa už nedalo rozumne hovoriť.

— Keď počuť, nuž počuť!

— Ale otecko!...

— Mlč!

Toto vykrikovanie zaslúchol i chorý v chyži a vyrozumel z neho, že tam doma je zle. Akonáhle Estera vyšla z chyže, vstal z postele a pohliadol cez okno.

Zhrozil sa, keď videl na oblohe veľký ohnivý stĺp! Hneď bol na čistom s tým, že aj on vyšiel na žobrácku palicu a s tým ztratil Esteru na veky!

— Jaj, jestli by sa ešte dačo dalo zachrániť!

Zúfalstvo otúžilo jeho soslabené udy; vyskočil z postele, pohádzal na seba svoje šaty a nepozorovane vybehol cez záhradné dvere. Potkýnajúc sa, prebehol cez záhradu.

Za záhradou tečie dedinský potok. Nebolo na ňom lavice. Ani ju dlho nehľadal. Po pás vnišiel do vody, pokým sa dostal na druhý breh. Horúcemu jeho telu dobre padla studená voda potoka.

Keď prešiel cez potok vzdychajúc utekal nakoľko mu len sily stačily po blízku horu, cez ktorú viedol až ku vrchu úzky hôrny chodník.

Vstúpiac na chodník s napnutím všetkých svojich síl bral sa hore vrchom. Bolestne vzdychal, odľukoval si ustavične a vysilené nohy podlamovaly sa pod jeho ťažkým telom. Ale preto necítil že by bol ustatý. Chladnotu tiež necítil, ačpráve polovica jeho tela bola mokrá a horou vial večerný vetrik. Naopak, jeho celé telo páčila taká horúcoť, že si na prsách rozopjal košefu a klobúk si niesol v ruke. Dych sa mu vše zastavil a v boku ho veľmi pichalo; avšak on sa teraz o to málo staral. S posledným napnutím síl namáhal sa dostať na temeno vrchu; dolu to už pôjde dako ľahšie.

— Bože môj, len teraz sa neodvrát odo mňa! — vzdychal.

Prv, než vyšiel hore ku studničke, musel trochu zastať. Hlava sa mu točila a v očiach sa mu natoľko iskriilo, že sotva vedel ísť chodníkom. Pokľakol ku studničke a naérúce klobúkom, chvatom napil sa studenej vody, čo ho znova trochu posilnilo.

S tým sa vliekol ďalej po nebezpečnej strmine.

Temeno už nebolo ďaleko.

Niekoľkokrát sužovaný zvedavosťou zastal a poslúchal či nepočuje niečo? Snáď zhorela i veža, preto sú zvony nemé. Ináčej sem už možno počuť zvonenie.

A znova len šiel, šiel hore svojou cestou, pokým o hodnú chvíľu vyšiel na temeno vrchu, zkaďe Bedovce bolo možno cele dobre vidieť.

Pokojne ležala dedina dolu v tmavej doline, z ktorej zavznieval k nemu štekot dedinských psov. Nebolo tam žiadneho nešťastia. Ten veľký požiar, ktorého kľamná žiara na oblohe ho prestrašila, zúrilo hodne ďaleko od Bedoviec, tam niekde na okolí Zlatnice.

Pavol Rybár uradostený si zavzdychol:

— Keď je len tak!

Naskutku chcel sa vrátiť, aby radostný chýr zvestoval svojej Estere. Avšak pred jeho očima sa zrazu zatmilo, zpod nôh sa mu vyšmikla zem a bez povedomia padol do blízkeho krovia.

Tam ho našiel nad ranom jeden dedinský pastier, ktorý ho dako zaniel domov do Bedoviec, aby sa odtiaľ nikdy viac nevzdialil.

Tam leží na cintoríne.

A v našej dedine panuje opäť tichosť. Niet žiadnej noviny, žiadnej zmeny, len starý Kováč ešte včrsmi sošedivel. Hodiny presedí na lavičke pred domom a otupeno díva sa pred seba pohrúžený v myšlienkach. Jako kajúci hriešnik ustavične na tom rozmýšľa, čo by mal s Esterou urobiť, aby toto jeho jediné dieťa so dňa na deň nechradlo, nevädlo, takto — pred jeho očima? ...

Poslov. : — ský.

Vyzvanie k predplateniu.

Dnes-zajtra s Božou pomocou dokončíme prvý ročník.

Nie sme viac neznámi pred ct. čitateľstvom, bo veď nás mohlo dobre poznať z dosavádneho účinkovania nášho. Ct. čitateľstvo mohlo sa z dosavádneho nášho účinkovania presvedčiť, že sme si vytkli za cieľ peknú úlohu, ktorú sa usilujeme aj všemožne dosiahnuť.

Úlohou našou je v pravom svetle poučovať čitateľstvo o všetkých udalostach vlasti našej.

Úlohou našou je ďalej, občiansky pokoj, ktorý bol posledne makave narušený agitáciami ľudovej strany, zpätuviesť. Pracujeme na tom, aby občania žili v svornosti a láske, čo členovia jednej jedinej rodiny.

Kocháme sa nádejou, že sme sa od tohoto vytknutého cieľu v ničom neodchýlili.

Pekný tento náš cieľ zasluhuje aj všestrannej podpory. O túto prosíme snažne všetkých priateľov našich zásad.

Jako dosiaľ, tak aj na budúce budeme sa usilovať podávať ct. čitateľom časopis rozmanitého obsahu, ktorý sa bude popri zdravých politických úvahách zaoberať aj s priemyslom a kupectvom, taktiež bude poskytovať aj hospodárske pokyny. Mravnopoučné rozprávky tiež budeme pestovať. Jedným slovom v časopise našom najdu dost čítania jak politici, tak aj tí, ktorí radšej obľubujú poučné a zábavné veci.

Úctive prosíme všetkých priateľov nášho časopisu, aby ho všemožne v kruhu svojom rozširovali. Smer a zásady, ktoré zastávame, zaslúžia všestrannú podporu

Teraz pri nastávajúcej premene roka snažne prosíme všetkých našich priateľov, aby časopis náš rozširovali, aby s ním ľud oboznamovali. Spravia týmto nielen vlastenecký skutok, lež osožiť budú aj ľudu. lebo mu poskytnú taký časopis, ktorým známosti svoje všestranne rozšíri, všestranne sa vzdelá.

Predplatná cena je tak nízka, že ju aj chudobnejší náš spoluobčan môže zaplatiť.

Predplatná cena na celý rok obnáša 2 zl.

na pol roka 1 zl.

na štvrt roka 50 kr.

Predplatitelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za pol ceny.

CHÝRNIK.

Arciknieža Jozef Aaugust pri honvédstve. Arciknieža Jozef August, ktorý slúži teraz pri spoločnom vojsku jako nadporučík, dia chýru má byť preložený v tej istej hodnosti k honvédskym husárom.

Štátna podpora. Minister vnútra na predostrenie fčišpána trenčianskej stolice Júliusa Szalavszkého vykázal na pomoc privalom v kysucko-novomestskom okrese

poškodených obyvateľov pre obec Povina 325 zl., pre Lieskovec 380 zl., pre Budatin-Lehotu 60 zl., pre Ochodnicu 45 zl., pre Lalinec 100 zl., pre Malú Rudinu 70 zl., pre Pažitje 60 zl., pre Dolné Vadičovo 150 zl. a pre Lopusňu 80 zlatých, spolu 1270 zl. Mimo toho vykázal 60 zlatých na podporu štyroch roľníckych familií v Tren. Teplej.

Cestný mešťan Nitry. V Nitre na mestskom shromážení jednoducho zvolili za čestného mešťana Vilhelma Tótha, predsedu snemovne veľmožov a rozhodli, že najkrajšiu ulicu mesta pomenujú ulicou Vilhelma Tótha.

Vyššia kupecká škola v Baňskej Bystrici. B. bystričania už od dávnejšieho času chcú mať v svojom meste vyššiu kupeckú školu a mestská rada už neraz bola s touto prosbou predstúpila pred vládou. Vláda sa teraz vyslovila, že tamojšiu mešťanskú školu prevezme na štátne útraty a doplní ju žiadanou kupeckou školou v tom páde, ak pre obe vystaví mesto spoločnú primeranú budovu. Mesto ale túto podmienku prijať nemôže, ho je už veľmi dlhobami obťažené a mestský magistrát uzavrel poznovu obrátiť sa na vládu v tejto záležitosti, a úfa sa všeobecne, že vláda uzná obetovavosť mesta a dá spomenutú školu na štátne útraty vystaviť, ktorú by v tomto páde mesto vydržovalo.

„Vážený pane.“ Jozef Martinček r. kat. farár v Lopeji napísal bol do Kresťana pod týmto názvom článok, pre ktorý štátne zástupníctvo pozdvihlo proti menovanému tlačovú pravotu. Pravotu tieto dni pojednávala budapeštianska porota a Martinček pre búrenie proti národnostiam uznala za vinného a odsúdila ho na tri dni do štát. väzenia a na zaplatenie 150 zl. trestnej pokuty.

Nalada po voľbách. „Vágv. Lap“ píše: Predpokladanie tichých politikov, že rozčulenie ľudu po voľbách utíchne a opäť poriadok a pokoj nastane, nedokázalo sa byť pravdivým. Ludovou stranou fanatisovaná háveď, v očiach ktorej je idea liberalismu neznabožský, čertovský pochop, obzvlášť v stave opilosti snaží sa pomstiť na každom, kto tak nesmyšľa ako oni. A nevedno, kam tieto búrenia povedú, jestli vrchnosť nezavedie proti nim najprisnejšie poriadky. Neminie týžďňa, aby táto háveď nevytkla niekomu okná. Asi pred tromi týžďňami fanatisovaní ľudia vnikli do domu M. Weisza v Pruskom, vytikli mu okná, vylomili dvore vedúce na ulicu, rozdrúzgali kuchynské náradie a dve bezbranné ženy najsurovejším spôsobom napadli a najšpatnejšími slovami obsypali. Jediný chlap v dome, 80-ročný Weisz, neopovážil sa im ukázať, lebo sa vybrázali že ho zabijú. Minulej nedele v noci zase vytikli okná Groszovi obyvateľovi v Pruskom a keď sa inteligentnejší človek síde s takouto háveďou na ulici za bieleho dňa, môže byť prichystaný na to, že ho napadnú najhanobnejším spôsobom. Vo veci je najsmutnejšie to, že toto všetko páchajú na obranu — vraj — napadnutého náboženstva takí ľudia, ktorí ani kostol neuctia tak ako treba a tak sa chovajú na svätom mieste, že by sa to ani v kréme nesvedčalo.

Nové peniaze. Budúceho roku budú raziť v Kremnici 770.000 kusov 20 korunníkov, 200.000 kusov 10 korunníkov, ďalej 50 millionov bronzových 2 halierov a 5 millionov halierov. Cena týchto peňazí činí 9 225.000 zlatých. Strieborné koruny predbežne nebudú raziť.

Povodne. Následkom odmáku a pršok minulého týžďňa na viac miestach krajiny rozvodnily sa rieky a potoky natoľko, že povodeň narobila mnoho škody. Tak píšu z Koložváru, že tam rieka Szamos, na ktorej sa zastavil ľad, zaliala blízko ležiacu časť mesta a narobila mnoho škody v gazdovských staviskách. — Z Temešváru

tiež oznamujú, že sa následkom stálych pršok rieka Bega rozvodnila. Ľad sa zastavil a voda zaliala polia.

V záujme chudobného ľudu v Orave. Vzhľadom na to, že sa tohoročná úroda zemiakov v Orave následkom stálych pršok nevydarila a že možno tam očakávať biedu, minister obchodu barón Ernest Dániel nariadil, aby sa do Oravy, pre domácu potrebu určené zásielky zemiakov počinú už od 1. decembra do konca apríla bud. roku na kr. uhorských štátnych železnicach odosieli dľa *núdznej tarify*, dľa ktorej sa platí od kilometra za metrický cent 0.15 krajciarov. Túto sniženú tarifu upotrebiť slobodno iba na základe administratívnym výborom oravskej stolice vystavenej legitimácie. Ponevác košicko-oderbergská železnica tú istú tarifu povolila, môžu sa dotyčné zásielky posielat až po Kráľovany.

Lueger pod vyšetrovaním. Ten novinami ľudovej strany vychvalovaný viedeňský podmešťanosta, vyslanec a advokát Karol Lueger stojí teraz pod disciplinárnym vyšetrovaním, ktoré zaviedla proti nemu viedeňská advokátska komora preto, lebo Lueger v pravote sverenej na neho fiakristom Bauerom proti nadmešťanostovi Strobachovi, svojmu kamarátovi, takým spôsobom vplýval na Bauera, jaký sa veľmi protiví pravotárskemu povolaniu. Vo Viedni s veľkou napnutosťou očakávajú výsledok vyšetrovania.

Veľké nešťastie na mori. Parná loď „Salier“, ktorá sa dňa 7. t. m. pohla z Hamburgu s veľkým nákladom a 224 cestovateľmi, smietaná obrovským víchrom ztroskotala sa na jednom brale blízko španielskych ostrovov. Zprávu o strokotaní lode dostala severo-nemecká paroplavebná spoločnosť Lloyd. Na lodi bolo osobníctvo pozostávajúce zo šesťdesiat ľudí a 224 cestovateľov, medzi nimi 35 z Haliče. Všetci cestovatelia i s osobníctvom lode sa utopili. Nešťastie oznámily tie parníky, ktoré boly vyslané hľadať parník Salier.

Veľké manévry budúceho roku budú sa odbyvat na okolí Tata-Tóvárosu a mimo nemeckého cisára a saského kráľa, ktorí už viac krát z takejto príležitosti boli v Uhorsku, teraz že je pravdepodobné, že príde na tieto manévry i rumunský a srbský kráľ.

Millennárny sirotinec. Spišská stolica na pamiatku millennia postavila v Spišských Vlahách sirotinec, ktorý tieto dni slávnostným spôsobom otvorili. V sirotinci dostalo zaopatrenie predbežne osem sirôt.

Kňaz vo väzení. Pri revidovaní pokladnice školskej stolice v Szenteši fíišpán čongrádsky objavil, že z nechybujú peniaze a keď ich pokladník grécko-východný kňaz Demeter Pandovič nevedel nahradiť, dal ho zatknúť a žiadal vyslanie vyšetrojúceho sudcu. Defraudanta Pandoviča odviekli teraz do segedínskeho väzenia.

Kostol vo vagone. V Peterhofe na stanici baltickej nedávno vysvätili „kostol-vagon“ zbudovaný pre sibírsku dráhu. Do vagona sa zmestí asi 70 modliacich sa osôb. Je zariadený nádherne a má i peknú zvonicu.

Sviečka z ľudského sadla. Strašné svetlo vrhá na zaslepenosť ruského ľudu prípad, ktorý sa udal na okolí mesta Voronesu. Súd v tomto meste odsúdil dvoch muzikov každého na 8 rokov do väzenia, lebo jedného 12-ročného chlapca Lavrenkova zadusili, brucho mu rozparali a vnútornosti vybrali, aby si z jeho sadla uhlali sviečku. V svojej poverčivosti domnievali sa totiž, že pri svetle takej sviečky stanú sa neviditeľnými.

Upiekla sa v peci. Jedna žena v Sudomericciach na Morave, nevedno z jakej príčiny, sviatočne sa obliekla, vykúrila dobre pec, omotala sa do kúdele a tak vlezla do pece, kde sa v pravom smysle slova upiekla. Naraz

s ňou takým spôsobom chcela sa zbaviť života aj jej mladšia sestra, ktorá je mŕtvicou ranená, ale pre ňu nebolo vraj v peci dost miesta; alebo si to snáď v poslednom okamžení rozmyslela.

Zlodej vrahmi. Pisár Adolf Feigeler ukradol od svojho šéfa vo Varšave 14.000 rublov ale pri delení s peniazmi sa povadil so svojimi kamarátmi Kleinjudom a Scipinovským, ktorí mu boli pri krádeži na pomoci. Feigeler si žiadal väčší podiel a toto natoľko rozhorčilo jeho kamarátov, že ho zabili a mŕtvolu vložili do jednej bedny. Bednu chceli odoslať potom železnicou do Ruska, ale polícia vraždu objavila a zločincov zatkla.

Kolko mil urazi strojvodič lokomotivy za 25 rokov? Strojvodiča Lange v Saskej Zhorelici, ktorý slávil nedávno 25ročné jubiléum svojej služby, zapisoval si koľkú cestu vykonal na železnici počas svojej služby. Dľa jeho zápisov vysvitá, že za túto dobu vykonal na stroji cestu 680.640 kilometrov, čili asi viac než 16krát okolo celej zemegule na rovnku a za ten čas spálil 148.530 centov uhlia.

Sňatok zlodeja odsúdeného na 20 rokov. Vo väzení v Chicagu tieto dni prisahala večnú vernosť 19-ročná slečna Florenca Gordonov povestnému zlodejovi Jesse Thamesovi, ktorý bol nedávno odsúdený na 20 rokov do žalára. Keď si Thames s dievčaťom urobil známosť, vtedy ona ešte nič nevedela o jeho minulosti a do lúpežníka sa tak zamilovala, že keď bol Thames objavený policiou a odsúdený na 20 rokov ani potom nevedela nim opovrhnuť a dala sa s ním aspoň sosobášiť. Či má ozaj nádej že bude s ním niekdy môcť žiť?

Veľká krádež. Z Messiny, na ostrove Sicília patria com pod Taliansko oznamujú, že úradníci pri tamojšom colnom úrade z Genuy došli cudzozemský tovar zasielali ďalej ako tovar domáci a takýmto spôsobom oškodili štátnu pokladnicu o mnoho millionov. Dvanásť colných úradníkov naskutku prepustili zo služby a dvanástich zatkli.

Srútila sa veža. Veža reformátskeho chrámu v obci Nagyhársány ktorú postavili ešte r. 1552, bola už na viac miestach dopukaná a práve ju chceli dať srúcať. Tu dňa 12. t. m. v noci o 11. hodine veža sa s obrovským rachotom srútila ale neudalo sa ani najmenšie nešťastie. Cirkev usporila týmto 1000 zl., ktoré mala zaplatiť sa srúcanie veže.

Chlapec podpaľacom. V Abauj-Szántove behom krátkeho času šesť krát vypukol požiar. To bolo nápadné a žandári aj chytili podpaľáča v osobe 14-ročného chlapca Franca Markovitsa. Chlapec sa priznal že podkladal obne, lebo že mu zúfale sem-tam behanie prestrašeného obyvateľstva robilo radosť. Žandári teraz pátrajú, či chlapec nemal spoločníkov pri podpaľovaní.

Maliar Filip Folchi, ktorý bol z Rímu ušiel s kňaznou Elvirou, dcérou pretendenta španielskeho trónu, prišiel na jednom španielskom parniku do New-Yorku v Amerike. Kňazna Elvira vyslovila sa pred jedným novinkárom, že akonáhle maliara rozsobáša, že sa dá s ním hneď sosobášiť. Elvira písala odtiaľ list svojmu otcovi, v ktorom ho prosí za odpustenie.

Kto odviedol dievča? Pekná dcéra zamožného sv. tomášskeho roľníka Ivana Cruiča zaľúbila sa do chudobného ale poriadneho šuhaja Alexandra Silajčina, ktorý aj odišiel k rodičom svojej milenky požiadať ich o jej ruku, ale pre jeho chudobu ho odmietli. Milenci dohovorili sa nato o úteku. V noci prišiel Silajčin pred dom svojej Júlie a keď sa dievča neukazovalo vnišiel do stavania. Privítaný bol strašlivou kliatbou Cruičovou, že mu

vraj uniesol dcéru. Možno si predstaviť obostranný úžas, keď vyšlo na javo, že krásnu Júliu uniesol ktosi zcela neznámy. Zmiznutú devu dosavď ešte nenašli.

Falošní policajti. Prešknaným spôsobom obkradli tieto dni v Paríži jedného starého kňaza. Dvaja elegantne odení páni, ktorí sa vydali za policajných komissárov prišli ku kňazovi a riekli mu, že ho pre spáchanie nejakého priestupku prišli zatknúť. Pojali ho sebou a na ceste stretli sa s tretím človekom, ktorý riekol, že bol svedkom priestupku, ktorý údajne spáchal kňaz. Títo traja ľudia dali však kňazovi na vedomie, že ho za nejakú odmenu pustia na slobodu a že nepríde do vyšetrovacieho väzenia. Kňaz tento návrh prijal, oddal im svoje zlaté hodinky, prstene, 300 frankov a pozval ich späť na svoj byt, kde im dal ešte 150 frankov. Len pozdejšie vysvetlili nábožnému starcovi, že sa stal obeťou prešibaných podvodníkov, načo podal o podvode oznámenie policii, ktorá dosavď falošných policajtov marne stopuje.

Postrach pre dlžníkov. Už je darmo, v tej Amerike sú len predsa vynalezaví ľudia. Teraz vynasli prostriedok, jakým sa najľahšie dajú dlžoby od dlžníkov inkassovať. Jako v každom meste, tak i v Novom Yorku sú dlžníci a jako v každom veľkom meste tak i tu sú ľudia, ktorí sa zamestnávajú inkassovaním dlžob pre väčšie obchody. Jednomu takémuto inkassantovi, ktorý pravdepodobne máva prácu s ľuďmi ktorí neradi platia, napadlo, aby si dal na svoj koč namaľovať tabulu s týmito slovami: „Tento voz zastane pred domom len takého človeka, ktorý nechce vyplatiť svoju dlžobu.“ Dlžníci, obzvlášť ale obchodníci natoľko sa boja tohto koča, že akonáhle sa pred ich obchodom zjaví, na ulicu vynásajú podlžnosť inkassantovi.

Hladomor v Londýne. V hlavnom mesta Anglicka, tam, kde sa bromadia poklady všetkých čiasok sveta, tam mrú ľudia hladom. Dľa štatistiky minulého roku zomrelo v Londýne hladom sedemdesiat jeden osôb, toľko vykazuje štatistika, koľko zhyulo ale touto strašnou smrťou o ktorých štatistika nevie? Medzi zomrelými hladom sú zaznačení ľudia rozličného veku; počnúc od päť týždňového nemluvňata, ktoré matka odvrhla od seba alebo s ním zhyulo až po 70—80-ročných starcov. A najsmutnejšie je to, že počet zhyulých hladomorom ustavične rastie, lanského roku o 32 osôb viac zhyulo hladom než roku 1894. Londýn sa teda dvíha v každom ohľade i v bohatstve i v biede.

Kde jak dlho žijú ľudia. Najdlhšie žijú údajne Bulhari, zpomedi ktorých na tento čas nie menej než 3883 osôb žije, ktoré sú už staršie než 100-ročné. Za Bulharmi nasledujú Rumuni, zpomedi ktorých 1084 a Srbi, zpomedi ktorých 578 ľudí prežilo stý rok. Práve toľko vyše 100ročných ľudí to jest 578 žije v Irsku. Ľudí, ktorí už prežili stý rok žije 401 v Španielsku, 218 vo Francúzsku, 146 v Anglicku a len 78 v Nemecku kde, berúc do ohľadu 50 millionové obyvateľstvo, pomer je veľmi slabý, ba menší než v Škótsku, kde 46, v Norvéžsku, kde 23 a vo Švédsku kde 10 starších než 100-ročných ľudí žije. Len Belgicko a Dánia stoja za Nemeckom, prvšie so 6, posledné s 2 ľuďmi. Vo Švajciarsku vôbec niet 100-ročného človeka. Najstarším človekom na svete je údajne jeden černochoch v Buenos-Ayresi, Bormo Cerim, ktorý žije už 150 rokov. Za ním nasleduje istý Kustrim, kočáš v Moskve, ktorý žije práve 140. rok.

Roľníkove čarodejné prostriedky. Žil poblíž Ríma v nedávnom čase roľník, ktorý sa zval Turius Cretinus. Pomerne neveľké jeho gazdovstvo poskytovalo mu o mnoho väčší výnos, nežli veľmi rozsiahle pozemky su-

sedom. Preto ho všeobecne upodozrievali, že on nejakým čarodejnickým spôsobom prenáša úrodu susedov na svoje role. Ponevák ho preto i obžalovali a predvolali pred súd, dal pred súdnu budovu priviesť svoje lopaty, motyky, brable, rýle, slovom všetko svoje hospodárske náradie a priviedol so sebou svoje silné voľy, statných sluhov a čulé slúžky. Potom keď stál pred sudcami, takto prehovoril: „To sú, páni sudcovia, moje čarodejnícke prostriedky, ale svoju námahu, trápenie a pot svoju nemôžem vám ukázať.“ — Tu bol Turius Cretinus nielen sprostý obžalovaný, ale i za pracovitost svoju pochválený a vyhlásený na vzor gazdu.

Najväčšia stavba sveta. Najväčšou stavbou sveta bude bezpochyby Eiffelova veža v Chicagu. Železná veža bude vysoká 1200 stóp a bude stáť 800 tisíc funtov šterlingov. Základ stavby zaujíma 326 kub. metrov. Prvé poschodie veže bude vo výške 200 a štvrté poschodie vo výške 1000 stóp.

Kvety v gombikových dierkach nosí nie je ešte zvykom starým. Prvým panovníkom, ktorý bol kvetu vykázal miesto v svojej gombikovej dierke, bol francúzsky kráľ Ľudvik XVI. Kvetom tým bol kvet zemiakový. Lenže krumpľa behom krátkeho času našli lepšie miesto v myse, než ich kvet v gombikovej dierke. Musí byť ale podotknuto, že prvé kvety zemiakové, ktoré vypučaly v eurupskej pôde, mali silnú a príjemnú vôňu. Jako znaku stranu použité bolo kvetu najprv v Anglicku asice v boji medzi červenou a bielou ružou. Znám je, že obľúbenou kvetinou nemeckého cisára Vilhelma I. bola neväzda; jeho vnuk cisár Vilhelm II. obľubuje veľmi žltú ružu. V Belgicku je mak znakom katolíckej a neväzda znakom liberálnej strany. Vo škótskom znaku je bodliak a ten sa stal i vzorkou vynikajúceho anglického rádu rytierskeho. Tiež iné rády prijaly kvetiny ako ružu, slnečnicu, fialku atď. Zlatá ruža je cenou cnosti, ktorou každoročne pápež vyznačuje jednu príslušnicu niektorej panovníckej rodiny kresťanskej. Princ Waleský, ktorý bol obnovil módu nosiť kvet v gombikovej dierke, nosieva jasmín. Viedeňskí antisemiti vybrali si za znak biely karafiát. V Paríži stále zostáva zvykom z jara a v lete nosiť fialky a na podzim a v zime umele pestované ruže.

KU OBRÁZKU.

Návrat z práce.

Práca šľachtí človeka hovorí príslovie a dôkazy pravdivosti týchto slov nachodíme tak rečeno každodenne.

Predstavme si len zdravého človeka bez práce, či nevidíme na ňom túhu po práci, ktorá oživuje a živí človeka. Bohužiaľ, v dnešných časoch obzvlášť po veľkých mestách celého sveta je viac-menej ľudí bez práce, lebo ľudu je dosť ale práce málo. A preto po veľkých mestách je i bieda väčšia než po obciach a dedinách. Na vidieku nech si je ten človek bards jak chudobný, predsa najde prístrešie u svojich bližných dobrého srdca, kdežto po veľkých mestách človek človeka nezná a úbohý robotník nútený je často utiahnuť sa aj pod také prístrešie, z ktorého ho rovno odvedú na políciu, lebo v svojej prostote zablúdi medzi ľuďmi zlého chýru. Všade dobre ale doma najlepšie! Keď ten robotník zarobil si niekde blízko svojej dediny pár groší, a práve ustatý, ukonany ale predsa v duchu rozveselený navracia sa ku svojej rodinke, od ktorej svojou mozofovitou prácou zase na čas odtisol toho špatného hosta — biedu.

K OBVESELENIU.

Tiež zamestnanie.

Horár: Čo tu robíte?

Stará žena: Mám postretnúť pána baróna aby mal výhovorku, keď nič netrafi.

Zbaví sa starosti.

Kníhkupec: Jaký kalendár si žiadate?

Vonkovan: Dajte mi zo tri, nech mám na pár rokov pokoj; nemusím aspoň každý rok kupovať!

Pred súdom.

Sudca: Podpíšte to!

Obžalovaný: Pán sudca ja neviem písať.

Sudca: Teda urobte tri krížiky.

Obžalovaný: Ponižene prosím slovensky alebo maďarsky?

Vo väzení.

Zpovedelník: Prečo si tu, syn môj?

Väzeň: Zmeškal som vlak!

Zpovedelník: Len preto? To nenie možno!

Väzeň: Oh, áno! Bol by sa na ňom dostal za hranice a neboli by ma chytili.

ODKAZY REDAKCIE.

Pánu *Pravdomilovi* od Nového Mesta. Zaslaný dopis neuverejníme, lebo bol bezmenne zaslaný!

Budapešťianska bursa a úradným značením cien dňa 17. decembra.

Obilie	Jakošť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere	Peniaze	Tovar	Cenne papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska ..	77-81	8.20	8.30	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4030-—	4050-—
" pešťianska ..	77-81	8.15	8.25	Uhorská zlatá renta 4% ..	122.00	122.50	Pešť. uh. kupec. b.	1170-—	1172-—
" stolnobebradská ..	77-81	8.20	8.35	" korunová renta 4% ..	99.50	99.55	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa ..	7900-—	7920-—
Raž (šito) ..	70-72	6.80	6.90	Uhorské regálové úpisý 4 1/2% ..	100.00	101.00	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	580.00	590-—
Jačmeň na krm ..	60-62	4.10	4.40	" premiové úpisý ..	153.50	154.50	Záložné listy.		
" na páku ..	63-64	5.10	6.00	Uhorská tiasko-segedínska po- žička 4% ..	137.00	138.00	Uhorského pozem. úverového ústavu 5% ..	101.00	102.00
" na várku ..	64-66	7.50	8.00	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	123.25	124.25	Uhorského úver. záložného ú- stavu 4 1/2% ..	100.50	101.00
Ovos ..	39-41	5.90	6.10	vyvážkové úpisý 4% ..	103.25	704-—	Uh. úver. ústavu s premiou 4%	100-—	101.00
Kukurica ..	73	4.00	4.20	Spoločná požička v bež. penia- zoch 4 1/2% ..	100.00	101.00	Peniaze.		
Prosno ..	—	—	—	Zreby.			Cisársky dukát ..	5.67	5.72
Repica ..	—	11.00	12.50	Spolku „Jó sziv“ ..	3.00	3.30	Dvadsat-frankovník ..	3.52	3.55
Datelinové semá, luc. ..	—	—	—	Uhorského „Červeného križa“ ..	8.00	8.40	Nemecká ríšska marka ..	58.75	58.97
Svinská masť pešťianska ..	—	56. —	57. —	Rakúskeho ..	18.00	18.20	Striebro ..	—	—
" vidlecka ..	—	—	—	Bazilika ..	5.00	5.20			

Kníhtlačiareň Viktora Hornyánszkého v Budapešti.